

MANTIQIY MASALALAR

*Shofirkon tumani 44 maktab
Salimova O'g'iloy Zarif qizi
Informatika fani o'qituvchisi
Kamolova Zilola Iskandarovna
matematika fani o'qituvchisi*

Annotatsiya: Mazkur maqolada mantiqiy masalalarni o'qitish usullari, boshlang'ich sinflarda mantiqiy masalalarni o'rgatish jarayonida an'anaviy hamda zamonaviy metodlardan foydalanish, mantiqiy masala yechish ko'nikmasini shakllantirish yo'llari haqida batafsil bayon etilgan.

Kalit so'zlar: mantiqiy masalalar, sodda masalalar, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, ta'lim metodlari.

Kirish:

Mantiqiy masalalar bolalarning tafakkurini shakllantirishda o'ta muhim hodisadir. Masalalarni yechish o'quvchilarda umumiy xulosadan aniq dalillarga o'tish ko'nikmasini hosil qilishga yordam beradi. Masalalarni yechish orqali bolalar fikrlashga va o'z xulosalarini asoslab berishga ham o'rganib oladilar va, albatta, masala yechish katta tarbiyaviy ahamiyat kasb etadi. U o'quvchilarda sabr-toqat, iroda, qat'iylik kabi insoniy fazilatlarining shakllanishiga zamin yaratadi. Davlatimiz iqtisodiyoti va madaniy hayoli haqidagi ko'rsatkichlar ishlatilgan masalalar o'quvchilarning saviyasini oshiradi, o'z mamlakatiga nisbatan g'urur hissini uyg'otadi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya:

Har qanday bilim qiziqarli usullarda bayon qilingandagina boshlang'ich sinf o'quvchilarining diqqat e'tiborini tortishi va xotirasida saqlanib qolishi mumkin. Shu sababli ham boshlang'ich sinflarda o'qitishning samarali metodlari haqida ko'plab gap ketadi. Ta'lim metodlari o'rganish jarayonini samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Ta'lim metodlari muayyan pedagogik jarayondan ko'zda tutilgan maqsadlarga erishish uchun bajarish lozim bo'lgan vazifalarini amalga oshirishda qo'llaniladigan turli-tuman ish usullari va shakllarni o'z ichiga oladi. Bu ishlarni amalga oshirishning shakllangan va amaliyotda qo'llanilayotgan har turli usullari va shakllari asosida ko'plab ta'lim metodlari hosil bo'lgan va bu jarayon davom etmoqda.

Muayyan ta'lim-tarbiyaviy maqsadga qaratilgan biror harakatni amalga oshirish yo'li, usuli yoki ko'rinishidan iborat bo'lib shakllangan faoliyat shu maqsadga erishishga xizmat qiluvchi o'ziga xos ta'lim metodini hosil qiladi. Bunda harakatni amalga oshirish yo'li deb bajarilishi talab qilinayotgan faoliyat uchun qo'llash mumkin bo'lgan bir nechta yo'llardan oldindan ko'zda tutilgan maqsadga muvofiq ravishda tanlangan yo'lni aytiladi. Masalan, mantiqiy masala yechishga o'rgatish maqsadida

turli yo'lardan istalgani tanlangandan keyin, shu har bir yo'l uchun maqsadga muvofiq deb hisoblangan metodlarni qo'llaniladi.

Natijalar:

Boshlang'ich sinflarda mantiqiy masalalarni o'rgatish jarayonida an'anaviy hamda zamonaviy metodlardan foydalanish mumkin. Lekin bugungi rivojlangan davrda o'quvchilar ongiga tezroq ta'sir qilish, shuningdek ularni mantiqiy tafakkurlarini rivojlantirish maqsadida zamonaviy metodlardan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Chunki, zamonaviy pedagogik texnologiyalar qamrab olish darajasining kengligi, noodatiyligi hamda o'ziga xos yangiliklari bilan samaradorlik darajasini oshirishga xizmat qiladi. Arifmetik amallarning mazmunini amallar orasidagi bog'lanishlarni amal komponentlari bilan orasidagi ochib berishda, har xil miqdor orasidagi bog'lanishlar bilan tanishishda mos sodda masalalardan foydalaniladi. Sodda masalalar murakkab masalalarni yechish uchun kerak bo'ladigan bilim, malaka va ko'nikmalarni tarkib toptirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Muhokama:

Masalalarni yechishda predmetga bo'lgan qiziqish rivojlanadi, umuman mustaqillik, erkinlik, talabchanlik, mehnatsevarlik, maqsadga intilish rivojlanadi. Bolalar masala tuzilishi bilan ikkinchi yoki uchinchi mashg'ulotda tanishadi. Ular masalada shart va savol borligini bilib oladi, masala shartida kamida ikkita son bo'lishligi alohida ta'kidlanadi. Masala ustida ishlash uning mazmunini o'zlashtirishdan boshlanadi. Masala mazmunini yaxshi tushunish uchun o'quvchilar uning matnini eshitibgina qolmay, uni mustaqil o'qib chiqishi ham zarur.

Xulosa:

Xulosa o'rnida shuni aytish joizki, masalalar bolalarning fikrlash qobiliyatini rivojlantirishning foydali vositasi bo'lib odatda o'z ichiga ayrim bilimlarni oladi. Bu bilimlarni qidirish masala yechuvchidan analiz va sintezga murojaat qilish, faktlarni taqqoslash, umumlashtirish va hokazolarni talab qiladi. Bilishning bu usullarni o'rgatish matematika o'qitishning asosiy maqsadlaridan biri sanaladi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Jumayev M.E. Matematika o'qitish metodikasi. Toshkent. "Turon-Iqbol". 2016.
2. G.E.Saidova Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarni mantiqiy masalalar yechishni o'rgatish. Scientific progress. 2020.
3. Boshlang'ich ta'limni o'qitish metodikasi bo'yicha o'quv-uslubiy majmua. II- qism T-2018.
4. Ahmedov M., Mirzamuhamedova D. "Masalalar yechish metodikasi" "Boshlang'ich ta'lim" №6 2004.